

การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟสำหรับบ้านพัก
อาศัยจากเศษผ้าเหลือใช้ ในอุตสาหกรรมผ้าไทย
บ้านเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์

The Lamp Design from rag textile waste
in Thailand. Ban Jren Suk Burirram.

อภิสิทธิ์ ใจเอี่ยม¹
Apatsanan Jaiaeim

รจนา จันทราสา²
Rosjana Chandhasa
rosjana.ch@ssru.ac.th

^{1, 2} สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, คณะเทคโนโลยี
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
*Department of Industrial Technology, Faculty of Industrial
Management, Suan Sunandha Rajabhat University*

บทคัดย่อ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟสำหรับบ้านพักอาศัยจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย บ้านเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย ให้เกิดรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ มีความสวยงาม ที่ใช้งานได้จริง และเพื่อสามารถนำไปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบได้จริง อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษผ้าและเป็นการสร้างฐานข้อมูลให้กับชุมชน วิธีการดำเนินงานวิจัยในโครงการได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากสื่อต่างๆ ทั้งในรูปแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ และข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบทำการสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการออกแบบ ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีสาน มีรูปร่างลักษณะ เป็นรูปทรงของแคน โดยมีลักษณะเต้าแคนยึดควมคุมระยะห่างช่องแสงสว่างในแนวกวาง โทนสีน้ำตาลแดง วัสดุทำจากเศษผ้าไทย โครงสร้างจากเหล็กเส้น

คำสำคัญ : ผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เศษผ้าเหลือใช้, รีไซเคิล

ABSTRACT

The Lamp Design from rag textile waste in Thailand. Ban Jren Suk Burirram. The purpose is to design and develop a series of waste lamps from Thai garment industry. Create a new product that is beautiful to use. And so can be used as a prototype product. It also creates added value for scrap and creates a database for the community. The research methodology used in the

project was to study the relevant research papers. And from the media. In both primary and secondary formats, data is analyzed and synthesized to bring information into the design process. The result of designing the lamp set products from waste fabric to have the northeastern local identity. Shaped Is the shape of a can Which has the characteristics of saffron, to control the distance of the light in the middle Reddish brown tones Materials made from Thai fabric Structure from steel bars

Keyword : *Lighting Products, local knowledge, Rag textile, Recycle*

บทนำ

การทอผ้าเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาววิสาหกิจชุมชนบ้านเจริญสุข จากการทอผ้าไว้เพื่อใช้เองในครัวเรือน จนปัจจุบันเป็นการทอผ้าเพื่อจำหน่าย มีการพัฒนาลวดลายต่างๆ ได้อย่างประณีตสวยงาม โดยการย้อมสีจากสีธรรมชาติ คือดินภูเขาไฟจากภูเขาพระอังคาร พัฒนาคิดค้นลวดลายต่างๆ ตามสิ่งที่พบเห็นในหมู่บ้านตามความคิดของสมาชิกกลุ่ม เป็นภูมิปัญญาที่ค้นพบโดยวิถีชาวบ้านรวมทั้งการย้อมสีผ้าด้วยสีธรรมชาติ อาทิเช่น วัตถุดิบที่ได้จากเปลือกไม้ ผลผลิตจากต้นไม้มีมากมายหลายชนิด เช่น เปลือกประดู่ (ให้สีน้ำตาลน้ำตาลแดง) เปลือกไม้เหียง (ให้สีชา) เปลือกสะเดา (ให้สีกะปิ สีปูนแห้ง) ใบหูกวางผสมกับโคลน (ให้สีเทาอมเหลือง) ใบหูกวาง (ให้สีเหลืองอ่อน) ซึ่งได้รับการอบรมพัฒนาฝีมือและเทคนิคอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เศษผ้าที่เหลือจากการตัดผ้าหลายครั้ง เมื่อนำมารวมกันให้มีจำนวนมาก ผ้าแต่ละขนาดแต่ละชิ้นมีสีสันความโดดเด่น แม้กระทั่งผิวสัมผัสที่แข็งแรงอ่อนนุ่ม เศษผ้าเหล่านี้คงเหลือมาจากการตัดเย็บเสื้อผ้าทั่วไป โดยเฉพาะการตัดเย็บเสื้อผ้าสำหรับสุภาพสตรีจะมีเศษผ้าเหลือจากการตัดออกไปแล้วเป็นจำนวนมาก เพราะต้องสวมใส่เสื้อผ้าในแต่ละโอกาสที่แตกต่าง เศษผ้างดงามหากถูกทอดทิ้งให้เปล่าประโยชน์ นานวันก็จะเสื่อมสภาพไม่เกิดประโยชน์และคุณค่า จากผิวสัมผัสและสีสันของเศษผ้าชิ้นใหญ่บ้างเล็กบ้างนี้ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ กระตุ้นจินตนาการเกิดการออกแบบพัฒนาที่สามารถ

ใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและยังสามารถเพิ่มมูลค่าได้จากการแปรรูป จำหน่ายได้ เกิดธุรกิจผู้ประกอบการใหม่ หรือนำความรู้ไปสู่ชุมชนในการสร้างงานสร้างรายได้

จึงเป็นที่มาของการวิจัยเศษผ้าที่มีชีวิตหรือการแปรรูปเศษผ้า ซึ่งมีเป้าหมายในการนำเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าหลายครั้ง เศษผ้าขนาดต่างๆ จะกลายเป็นขยะทันที หากไม่นำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เมื่อประยุกต์ตกแต่ง เข้ากับเศษผ้าสีต่างๆ ใช้เทคนิคการตัดต่อผ้า การปะติดผ้า ผสมผสานกับแนวคิดและเทคนิคการออกแบบการตกแต่ง ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพและสามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์นั้น ใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน ไม่เกิดปัญหาภายหลัง ตรงกันข้ามกับความเชื่อทั่วไปที่คิดว่าผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า มักจะเกิดรอยปะติดระหว่างผ้าตัดได้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่สวยงามเท่าที่ควร ขาดคุณภาพหรือทำให้มูลค่าของสินค้าต่ำไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปและไม่เป็นที่นิยมใช้ในท้องตลาดหรือทั่วไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการออกแบบและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทยให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีสาน เพื่อเป็นแนวทางและการพัฒนาการต่อยอดผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผู้วิจัยได้นำสิ่งที่ เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่รู้จักของท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ แคนและผ้าภูอัคนี มาใช้ในการออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มทางเลือก ส่งเสริมรายได้ให้แก่ผู้ผลิตชุมชนในท้องถิ่น และส่งเสริมเอกลักษณ์การใช้ผ้าไทย การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุ และสิ่งของที่ไร้ค่า จากสิ่งของเหลือใช้ในการตัดเย็บผ้าไทยภูอัคนี ที่เหลือทิ้ง นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก ทั้งในรูปแบบของการรีไซเคิล (Recycle) นำมาเป็นวัตถุดิบ ในการประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่ใช้งานได้ดี ผลที่คาดหวังจากการวิจัยจะได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีรายละเอียดกรรมวิธีการใช้วัสดุที่เหลือใช้มาสร้างงานให้เกิดประโยชน์ โดยการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าที่ไม่ใช้แล้วเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ การสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับสมาชิกชุมชน บุคคลในครอบครัว ได้แนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน หรือกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษวัสดุเหลือทิ้ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย ให้เกิดรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีความสวยงามและสามารถใช้งานได้จริง

ขอบเขตของการออกแบบ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าที่เหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย เหมาะสำหรับตกแต่งภายในบ้าน ประกอบด้วย 1) โคมไฟห้อยเพดาน จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ 2) โคมไฟติดผนัง จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ 3) โคมไฟตั้งพื้น จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีวิธีการในการออกแบบดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูล ตามประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์, ประเภทการตกแต่งสำหรับบ้านพักอาศัย, ประเภทของโคมไฟ, ข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้, วัสดุและกรรมวิธีการผลิต, ทฤษฎีแสง, ข้อมูลวงจรระบบไฟฟ้า, หลักการออกแบบ, ขนาดและสัดส่วน, ข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิทยาสีที่ใช้ในการออกแบบ

1. ประชากร-กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนบ้านเจริญสุข ตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ให้ข้อมูล ประธานกลุ่ม ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่มจำนวน 7 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตการณ์ แบบบันทึกการสนทนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูล ประธานกลุ่ม ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่ม การสังเกตการณ์ (Observation Method) ทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม บันทึกข้อมูลการสังเกตการณ์ การสนทนา การสังเกตการณ์ลงในแบบบันทึก รวบรวมข้อมูล

การตกแต่งสำหรับบ้านพักอาศัย, ประเภทของคอมพิวเตอร์, ข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้, วัสดุและกรรมวิธีการผลิต, ทฤษฎีแสง, ข้อมูลวงจรระบบไฟฟ้า, หลักการออกแบบ, ขนาดและสัดส่วน, ข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิทยาที่ใช้ในการออกแบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล แล้วสรุปเลือก
ลักษณะ การตกแต่งสำหรับบ้านพักอาศัย, ประเภทของคอมพิวเตอร์, ข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้, วัสดุและกรรมวิธีการผลิต, ทฤษฎีแสง, ข้อมูลวงจรระบบไฟฟ้า, หลักการออกแบบ, ขนาดและสัดส่วน, ข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิทยาที่ใช้ในการออกแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลด้วยสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญของผ้าย้อม
ดินภูเขาไฟ และทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดคอมพิวเตอร์

1. ประชากร-กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญของผ้าย้อมดินภูเขาไฟ และ
สมาชิกกลุ่มจำนวน 7 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตการณ์ แบบบันทึก
การสนทนา แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth
Interview) ผู้ให้ข้อมูล ประธานกลุ่ม ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่ม การสังเกตการณ์
(Observation Method) ทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม บันทึก
ข้อมูลการสังเกตการณ์ การสนทนา การสังเกตการณ์ลงในแบบบันทึก รวบรวมข้อมูล
การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล แล้วสรุปเลือกลักษณะ
การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดคอมพิวเตอร์

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในรูปแบบลักษณะ การพิจารณานั้นมีเกณฑ์
ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม น้อยที่สุดถึงมากที่สุดมีทั้งหมด 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการออกแบบ

1. สร้างแนวความคิดในการออกแบบ

2. ร่างไอเดียแนวคิดในการออกแบบ

3. พัฒนาไอเดียแนวคิดในการออกแบบ
4. สรุปลงแนวคิดในการออกแบบ
5. วิเคราะห์ความสว่างของแสงจากสีของผ้าภูอัคนี
6. ศึกษาต้นแบบจำลอง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการทอผ้าเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้าน เจริญสุข จากการทอผ้าไว้เพื่อใช้เองในครัวเรือน จนปัจจุบันเป็นการทอผ้าเพื่อจำหน่าย ได้ทำการศึกษาข้อมูลต่างๆของวัสดุท้องถิ่น และเห็นซึ่งคุณค่าของเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บผ้าและแปรรูป ซึ่งทางชุมชนขาดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบการผลิตรูปแบบเดิมอยู่เป็นเวลานาน ทำให้ไม่สนองต่อผู้บริโภคที่มีความต้องการที่หลากหลายขึ้น จึงเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ให้นาเอาเศษผ้าที่มีอยู่ในครัวเรือนนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ รวมทั้งให้มีความสวยงามร่วมสมัย โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และร่วมทั้งการสร้างรูปแบบ (Model) เพื่อหาคุณสมบัติของสีผ้าในการกระจายแสงและการใช้โครงสร้างกับวัสดุที่เป็นเศษผ้า หากคุณสมบัติในการพัฒนาเศษผ้า โดยเลือกใช้โครงสร้างจากเหล็กเส้น เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทาน ทั้งยังสามารถดัดได้ตามรูปแบบที่ต้องการและเป็นวัสดุที่หาได้สะดวก ง่ายต่อการนำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางของชุมชนท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟสำหรับบ้านพักอาศัยจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย ใช้แนวทางการสร้างแนวคิดจากนำเอกลักษณ์ของการใช้ชีวิตของคนภาคอีสาน เครื่องดนตรีนั้น มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ นั่นก็คือ “แคน” เมื่อนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบตัดทอนจนออกมาเป็นโคมไฟ 3 ประเภท คือ 1) โคมไฟห้อยและโคมไฟติดเพดาน 2) โคมไฟติดผนัง 3) โคมไฟตั้งพื้น ที่มีรูปแบบการใช้องค์ประกอบศิลป์ใช้จังหวะของเส้นในการทำให้เกิดมิติของแสง และใช้เต้าแคนมาเป็นส่วนประกอบกลางตัวโคม เป็นบริเวณที่ต้องการนำเสนอให้แสงที่ออกมาจึงเลือกใช้สีน้ำตาลแดงเพื่อสื่อถึงสีที่อบอุ่น ในการสื่อความความของผ้าย้อมดินภูเขาไฟ และใช้สีน้ำตาลอ่อนที่มีโทนใกล้เคียงกัน

กับไม้ไผ่ที่ใช้ผลิตแคน แสงที่ได้จะสื่อให้ความรู้สึกอบอุ่น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความอบอุ่นของครอบครัวภายในบ้านพักอาศัย

อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิตคือความนิยมที่หลากหลายของผู้บริโภค เป็นไปได้ยากในการที่จะนำเสนอความต้องการด้านรูปลักษณ์ ให้เป็นที่น่าสนใจของผู้เลือกใช้โคมไฟทั้งหมด รวมทั้งวัสดุที่ใช้มีความละเอียดอ่อนจึงมีขั้นตอนการใช้การผลิตเป็นการผลิตในรูปแบบของงานฝีมือ

ขั้นตอนการออกแบบ แบ่งได้ดังนี้

1. สร้างแนวความคิดในการออกแบบ

ดนตรีของแต่ละภาคจะมีลักษณะโดยเฉพาะของตนเอง จะมีสำเนียงเพลง ภาษา เอกลักษณ์ และลักษณะเครื่องดนตรีแตกต่างกันออกไปตามลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

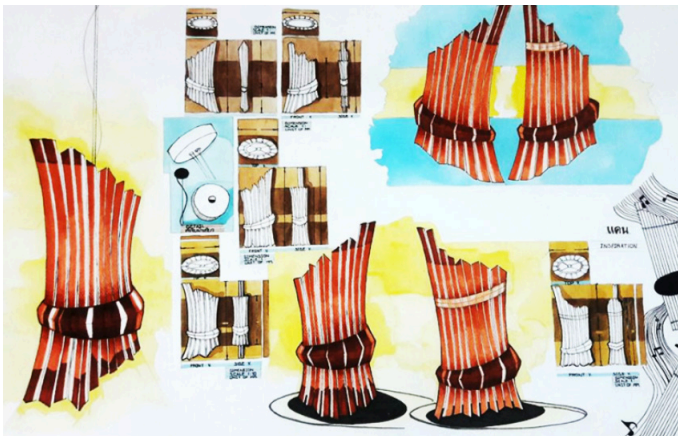
แคน เป็นเครื่องดนตรีเก่าแก่ดั้งเดิมของชาวอีสาน เป็นเอกลักษณ์คู่บ้านคู่เมืองของแผ่นดินอีสานตั้งแต่โบราณ เสียงแคนเป็นเสียงดนตรีที่มีความไพเราะ มีลายทำนอง คึกคักเร้าเร้าสะท้อนถึงวิญญาณการต่อสู้ดิ้นรนของคนอีสาน

2. ร่างไอเดียแนวคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 1 ภาพร่างไอเดียแนวคิดในการออกแบบ

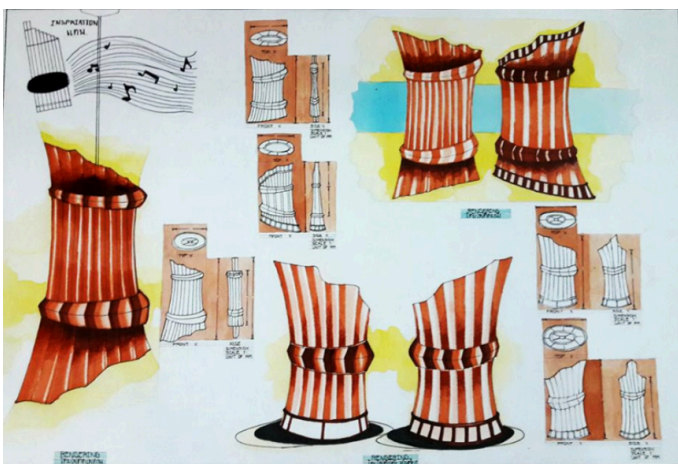
3. พัฒนาไอเดียแนวคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 2 ภาพพัฒนาไอเดียแนวคิดในการออกแบบที่ 1

ภาพที่ 3 พัฒนาไอเดียแนวคิดในการออกแบบที่ 2

ภาพที่ 4 พัฒนาไอเดียแนวคิดในการออกแบบที่ 2

4. สรุปแนวคิดในการออกแบบ

แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัยและนำเอกลักษณ์ของการใช้
ชีวิตของคนภาคอีสานเครื่องดนตรีนั้น มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ นั้น
ก็คือ "แคน" การออกแบบให้มีจังหวะของเส้น และใช้เส้นแคนมาเป็น
ส่วนประกอบกลางตัวโคม เป็นบริเวณที่ควรคำนึงว่าโคมไฟที่ออกมาซึ่ง
เลือกใช้สีน้ำตาลแดงเพื่อสื่อถึงสีที่อบอุ่น

ในการสื่อความหมายของข้อมติ
ภูเขาไฟ และใช้สีน้ำตาลอ่อนที่มีโทน
ใกล้เคียงกันกับไม้ไผ่ที่จักสานแคน
แสงที่ได้จะให้ความรู้สึกอบอุ่น เพื่อ
สะท้อนให้เห็นถึงความอบอุ่นของ
ครอบครัวภายในบ้านพักอาศัย

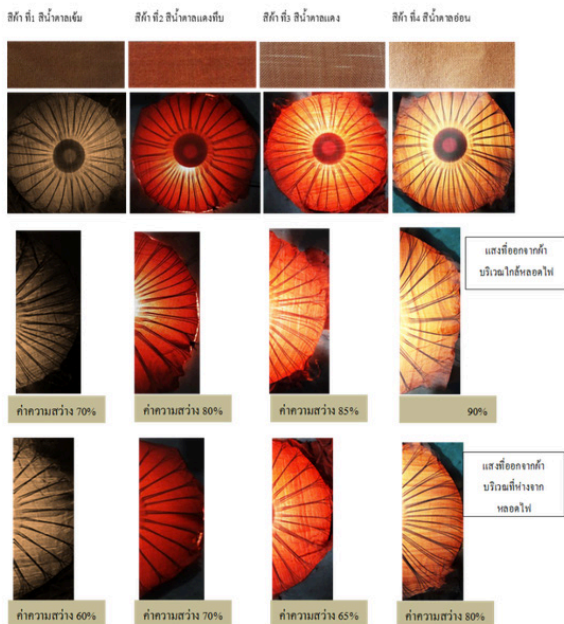

ภาพที่ 5 สรุปแนวคิดในการออกแบบ

5. วิเคราะห์ความสว่างของแสงจากสีของผ้าภูอัคนี

แสงที่ออกจากผ้า บริเวณที่หลอดไฟติดตั้งมีค่าความมากกว่า บริเวณที่ห่างจาก
หลอดไฟโดยจะลดความจางลง 10% แต่ยังคงมีแสงที่ได้จะนวนลขึ้น จากการวิเคราะห์สีผ้า
ที่ 4 สีน้ำตาลอ่อน มีค่าความสว่างที่เหมาะสม สีและเนื้อผ้าเข้ากันกับแสง จึงเลือกผ้า สี
น้ำตาลอ่อน เป็นหลักและผ้าชนิดอื่นๆ เป็นส่วนช่วยเพิ่มมิติให้กับโคมไฟ

วิเคราะห์ความสว่างของแสงจากสีของผ้าภูอัคนี

ภาพที่ 6 วิเคราะห์ความสว่างของแสงจากสีของผ้าภูอัคนี

6. ศึกษาต้นแบบจำลอง

ภาพที่ 7
การกระจาย
ของแสง

Model Study แบบจำลองวัสดุโครงสร้างและแสง เพื่อนำมาวิเคราะห์การกระจายของแสง เพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย

ภาพที่ 8
โมเดลต้นแบบ
โคมไฟ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย ให้เกิดรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ มีความสวยงาม ที่ใช้งานได้จริงของวัสดุท้องถิ่น และเห็นซึ่งคุณค่าของเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บผ้าและแปรรูป โดยการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีพื้นถิ่นและเป็นที่รู้จักของท้องถิ่นอีสาน คือ แคน นำมาผสมผสานกับผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ผ้าภูอัคนี มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มทางเลือกสำหรับผู้บริโภค ส่งเสริมรายได้ให้แก่ผู้ผลิตชุมชนในท้องถิ่น และส่งเสริมเอกลักษณ์การใช้ผ้าไทย การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุและสิ่งของเหลือใช้ในการตัดเย็บผ้าไทยภูอัคนี ที่เหลือทิ้งในครัวเรือนนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกทั้งในรูปแบบของการรีไซเคิล (Recycle) นำมาเป็นวัตถุดิบ ในการประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สามารถสร้างประโยชน์ในการใช้งานใหม่ได้

รูปแบบผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟสำหรับบ้านพักอาศัยจากเศษผ้าเหลือใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไทย ได้ข้อค้นพบการใช้แนวทางการสร้างแนวคิดจากเอกลักษณ์สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตของชาวอีสาน คือ เครื่องดนตรี แคน มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบตัดทอนรูปร่างลักษณะเป็นโคมไฟ 3 ประเภท คือ 1) โคมไฟห้อยแลโคมไฟติดเพดาน 2) โคมไฟติดผนัง 3) โคมไฟตั้งพื้น ที่มีรูปแบบการใช้องค์ประกอบศิลป์ ใช้จังหวะของเส้นในการทำให้เกิดมิติของแสง และใช้เต้าแค้นมาเป็นส่วนประกอบกลางตัวโคม เป็นบริเวณที่ต้องการนำเสนอให้แสงที่ออกมาเลือกใช้สีน้ำตาลแดงเพื่อสื่อถึงสีที่อบอุ่น ในการสื่อความหมายของผ้าย้อมดินภูเขาไฟ และใช้สีน้ำตาลอ่อนที่มีโทนใกล้เคียงกันกับไม้ไฟที่ใช้ผลิตแค้น แสงที่ได้จะสื่อให้ความรู้สึกอบอุ่น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความอบอุ่นของครอบครัวภายในบ้านพักอาศัย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นในด้านของการต้องเข้าใจถึงความเป็นธรรมชาติของลักษณะทางกายภาพ บุคลิก ข้อจำกัด รายละเอียดต่างๆ ของกระบวนการได้มาซึ่งวัสดุ ไปจนถึงวิธีการขั้นตอนที่จะกระทำต่อวัสดุ และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน จะทำให้สามารถนำลักษณะเด่น เอกลักษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวัสดุเหลือทิ้งมานำเสนอใหม่ให้มีความน่าสนใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ คำกล่าวที่ว่า เพื่อให้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยชุมชนเองจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน 5 ขั้นตอน ของ Bonollo and Lewis, (1996)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถอยู่กับวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องศึกษาสภาพวัฒนธรรมของแหล่งกำเนิดงานศิลปหัตถกรรม และต้องศึกษาเกี่ยวโยงกันองค์ประกอบสำคัญ วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบ

สำคัญในการผลักดันในการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานศิลปหัตถกรรม ขึ้นสนองความต้องการในการใช้สอยในชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตตาม สภาพของท้องถิ่น (Walker, 2006) จึงนับเป็นการพัฒนาชนบทที่ได้ผลอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นในการพัฒนาไปในทางด้านสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคง และ Ekuan กล่าวถึงผลิตภัณฑ์ จากที่มาที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นเรื่องราวของชุมชนผู้เป็นเจ้าของ ลีกลงไปในอดีต และความเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี แนวคิดนี้ ได้รับการสนับสนุนจาก วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (2546) ว่าถัดจากการกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ คือ กรรมวิธีหรือ เทคนิคในการสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบ คือ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่อดีตเป็นกรอบที่สำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. (2546). *พจนานุกรม หัตถกรรมเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- _____. (2546). *ศิลปะชาวบ้าน Folk Art*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
- Bonollo, E and Lewis, W P. (1996). The Industrial Design Profession and Models of the Design Process. *Design & Education*, (Australia : DECA (Design and Education Council)), 6(2).
- Walker, S. 2006. "Object lessons: Enduring artefacts and sustainable solutions." *Design Issues*. 22(1), 20-31.